

A legnagyobb magyar vidéki múzeum a Tisza partján

70.000 látogató a szegedi múzeumban — A szegedi múzeum törzsállománya több, mint Debrecen, Kecskemét, Kassa, Veszprém és Pécs múzeumanyaga együttvéve — Móra Ferenc és a múzeum felbecsülése — Érdekes statisztika a Somogyi-könyvtár olvasóiról

(A Délmagyarország munkatársától) Dr. Csallány Dezső múzeumigazgató most nyújtotta be jelentését a polgármesterhez a városi múzeum és a Somogyi-könyvtár 1943. évi állapotáról. A terjedelmes jelentés elsősorban is megállapítja, hogy az 1943-as háborus esztendő erősen érezte hatását a két intézmény életében. A városi és állami támogatások mértéke megnőtt ugyan, de az állandó drágulással a beszerzések mind nehezebbé váltak.

A városi múzeumnak az elmúlt évben 70.000 látogatója volt és ez már rekordemelkedést mutat. Múzeumi belépődíjakból 3600 pengő folyt be.

A múzeumi látogatók emelkedéséről ezeket mondja a jelentés:

— A konjunktúra és a háborus pszichózis kellően megmagyarázzák ezt a jelenséget, melynek kihatásai kedvezően érintik a múzeumi belépődíjakat. A törzsállomány gyarapodása nem nagy. Az épülettel és gyűjteményekkel kapcsolatos munkálatok azonban tovább folytak. Nagy lendületet vett a régészeti állomány javítása, konzerválása, fényképezése és leltározása a rendkívüli államsegélyből, az Egyetemi Régészeti Intézet támogatásával. A múzeumi kiállítások élénkebbé tették a látogató forgalmát.

Megállapítható a jelentésből, hogy a múzeum és a könyvtár személyzetének javadalmazása a múlt évben 30.599 pengőt tett ki.

A könyvtár gyarapítására a városi háztartásból 9000 pengőt, államsegélyből pedig 800 pengőt fordíthattak. A múzeumi anyag gyarapításához a város 5000 pengővel, az állam 800 pengővel járult hozzá a múlt évben.

Az ásatások, kutatások 800 pengőre rugtak. Szekrények csináltatása 1000 pengőbe került, a könyvtár és a múzeum fűtésének évi költsége 3465 pengőt tett ki, a könyvtár világítása pedig 1180 pengőt emésztett fel. A múzeumépület fenntartására igényelt összeg 27.300 pengő volt. A régiségtár gyarapítása, beleértve az ásatásokat is, 4767 pengőbe került, a szépművészeti gyűjteményt 1922 pengő értékkel gyarapították, a néprajzi osztály gyarapítására 130 pengőt fordítottak, míg az éremtár gyarapítására 56 pengő, a történeti gyűjtemény gyarapítására 25 pengő, végül a természetrajzi tár gyarapítására tavaly összesen

15 pengőt

költött a város.

A szegedi múzeum a 70.000 látogatójával szinte országos rekordot teremtett. A nagy látogatottságra való tekintettel rendszeresítették ünnepnapokon a délutáni látogatást is, sőt gyakran hétköznapi délután is beengedték a látogatókat. A be-

lépődijakat a múlt év márciusában 20 fillérről 30-ra emelte fel a város, de ez a körmeny nem csökkentette a forgalmat. Érdekes az összehasonlítás a látogatók számában az 1942-es évi forgalommal. 1942-ben 52.758 volt a látogató, a múlt évben tehát 18.000 fővel többen látogattak a szegedi múzeumot. A múzeumi látogatók száma egyébként évről-évre szinte ugrásszerűen emelkedik. 1941-ben ugyanis 40.000, 1940-ben pedig 26.000 látogatója volt a múzeumnak, tehát megállapítható, hogy 3 év alatt 44.000 fővel növekedett a látogatók száma.

Érdekes, hogy az 1943. év végén a múzeum állománya mennyire gazdag volt. A régiségtár állománya összesen 44.558 darabból áll, a néprajzi-tár állománya 7708 darab, a képzőművészet 5221 darab, a természetrajzi gyűjtemények összesen 60.912 darabból állnak, a szegedi múzeum összes állománya tehát 118.399 darabból áll.

Szöke Mihály könyvtárnok állította össze dícséretreméltó gondossággal a nagyhirű Somogyi-könyvtár statisztikáját, amely igen érdekes adatokat mutat. A könyvtár olvasóterme 1943. évben 272 napon állt a közönség rendelkezésére.

Az olvasók száma 9869 volt és ez háborús mélypontot árul el.

Jellemző tünet, hogy a férfi olvasók száma állandóan csökken. Az olvasók többsége: középiskolai tanulókból, egyetemi és főiskolai hallgatókból, tanárokból és tanítók, köztisztviselőkből, papokból, valamint mérnökökből és építészektől került ki a múlt évben. A legtöbb olvasó volt október 25-én, 85. a legkevesebb május 29-én, mindössze 8. Az olvasók átlagos száma 36.

A Somogyi-könyvtár olvasóinak társadalmi tagozódása

igen érdekesen alakult tavaly.

	1943-ban	1942-ben
Egyetemi és főiskolai hallgató	2253	2321
középiskolai tanuló	2489	3393
pap	414	561
tanár, tanító	1102	1337
író, hírlapíró	156	138
művész	246	173
üggyvéd	109	88
mérnök, építész	412	339
orvos, gyógyszerész	201	145
katona	362	353
köztisztviselő	704	743
magántisztviselő	338	624
vasutas, postás	218	118
kereskedő	191	232
iparos	253	321
földműves, birtokos	142	151
magánzó, nyugdíjas, háztartásbeli	229	144
Összesen:	9869	11.179

Az olvasók közül férfi volt 6904, nő 2965.

Érdekes az is, hogy az olvasásra kikért művek közül

szépirodalmi 3636, tudományos mű 31.587.

Sokszorosításhoz la minőségű stencil Rolo villanysokszorosító. Légo rádió Bruckner Elemér cégél. Melegvizkunál.

Korábbi években az olvasott műveknél a szépirodalmiak arányban állottak a tudományos munkákkal, az elmúlt évben azonban a tudományos művek használata messze meghaladta a szórakoztató könyvek kötettségét.

A könyvtár kötetének száma 141.973. Ebből hittudományi mű 7801 kötet, jogtudományi 7799, államtudományi 7799, orvosi 4886, matematika, fizikai 14.056, filológia, esztétika 14.786, történelem, földrajz 27.387, nyelvtudomány, irodalom 27.836, vegyes 11.246, újságok 6448, incunabulumok, Cimeleon 1272, oklevelek, kéziratok 4657.

Amikor a Somogyi-könyvtár 1881-ben megkezdte működését,

40.000 kötetes alapítványi és 3000 kötetből álló városi könyvgyűjtemény

állott az érdeklődők rendelkezésére. Reizner János volt ebben az időben a könyvtárigazgató, múzeumnak akkor még nem volt, első nyomai csak 1883-ban találkoznak. Az 1888 év végén teszik meg az első hivatalos lépéseket a városi múzeum megalapítására. Ettől kezdve a múzeumi állomány már rohamosan emelkedik, legelőször a régészeti és éremtár alakult ki a szegedi múzeumban. Ma már a régiségtár az éremtárral együtt 44.558 tárgyat számlál. Tömörkény és Móra együttes munkásságából született meg a természetrajzi osztály, amely ma 60.912 darabból áll.

A múzeum törzsállománya

60 év alatt

118.400 darabra gyarapodott, a 142.000 kötetes könyvtár mellett. Ezek a számok a szegedi múzeum és a könyvtár fejlődésének óriási arányait jelzik.

A vidéki városok hasonló közművelődési intézményei között a szegedi áll az első helyen. Lássunk csak itt egy összehasonlítható kiemutatást: Debrecen 40.934 múzeumi és 36.524 könyvtári és oklevéltörzsállománnyal rendelkezett 1942-ben, a kassai múzeum törzsállománya 27.996, a kecskeméti múzeumi állomány 19.374, sepsiszentgyörgyi székely-múzeumnál 62.524 tárgy van, Balassagyarmat 27.544, Kaposvár 11.251, Miskolc 84.204, Nyíregyháza 16.704, Sopron 26.508, Szekszárd 30.640, Szekesfehérvár 62.154, Szombathely 38.862, Veszprém 8057, Keszthely 31.312 és Pécs 21.238 múzeumi állománnyal messze mögötte maradnak a szegedi múzeum 118.400 tárgyból és még tömérdek leltározatlan darabból álló gyűjteményének.

Szomorú tény ezzel szemben, hogy a személyzeti létszám megszervezése tekintetében valamennyi múzeum megelőzte Szegedet, az ország legnagyobb vidéki városát és legnagyobb vidéki közgyűjteményét. Pedig a szegedi múzeum törzsállománya több, mint Debrecen, Kecskemét, Kassa, Veszprém és Pécs város múzeumi anyaga együttvéve.

Régbben, amikor az értékelések nem voltak kitéve az ingadozásnak, a múzeum hatalmas anyagát is

felbecsültették és ez az érték szerepelt a város vagyonleltárában is. Egyszer jó tiz esztendővel ezelőtt, amikor Móra Ferenc már magában hordozta a betegségét, leirat érkezett a kultuszminisztériumból, hogy állapítsák meg a szegedi múzeumi anyag értékét. Móra nem kis bosszúsággal forgatta kezében a minisztériumi írást, végre azután elküldte válaszával s ebben megírta, hogy

lehetetlen kívánnak tőle.

Hogyan állapítsa meg, hogy a 47.000 darabból álló bogár, pille, vagy madárgyűjtemény, amelynek egyik-másik része már százévesnél is több, milyen értéket reprezentálnak. Van itt bronz-síjvég — írta többek közt Móra a hivatalos válaszában —, ebből csak egy van egész Európában, a tudomány számára szinte megfizethetetlen, de anyagi értéke, mint iparművészeti tárgy, nem több, mint 10 pengő.

— Nem is kérték többé a múzeumi anyag értékelését Mórától...

Jóreggelt uram,

üdvözlő X. ur délelőtt fél 10-kor a Dugonics-téren.

— Megjött a levele.

Elképedek. Igaz, hogy vártam levelet — mondogatom is a postásnak már két napja —, de honnét tudja ezt X. ur? És honnét tudja, hogy megérkezett?

— Miért csodálkozik? A postás unokahuga mondta a Kelemenéknek, én a Kelemenék cselédleányuknak az udvarlójától hallottam.

— Nem ismerem a postás unokahugát, a Kelemenéket sem ismerem — cselédestül, udvarlóstul —, de engedje meg kedves X. uram, bámulatlal bár, de csodálkozom.

Viszont hangsúlyozom — bámulatlal és tisztelettel. Mert ez nem egyszerű pletyka uram — ez már majdnem művészet. Gondolja csak meg, a világirodalom nagy és klasszikus alkotásaiban mennyit pletykálnak. Biztosan emlékszik még hetedikes korából az Aeneisre. Vergilius mester gyönyörködve fecsegi el a trojai vérből sarjadt Aeneas és a szép Dido viszonyát. — Igaz, hogy előtte klasszikus sorokban zengi el a Hir terjedését —, hogy ezzel is excuzálja magát. Ön is excuzált uram, mert a postás unokahugát, a Kelemenék házatáját toltta maga elé.

Mindenki mindent tud mindenkiről — tegyük hozzá mindenhol és minden időben. A Hir kétezer éve éppen olyan gyors szárnyakon és kártatóan terjedt Libya városaiban, mint ma, mondjuk egyik Temesvári-köruti autóbusszegállótól a Dugonics-térig. Aeneas és Dido dolgait kétezer évvel ezelőtt éppen úgy tárgyalták Libyában, mint a legutóbbi film eseményeit — Szegeden. A nagyképű emberek ilyenkor így kiáltanak fel: Minden változik és semmi sem változik.

De én nem kiabálok —, hanem szép csendesen felkapaszkodom az első rókus villamosra. Elmegyek az öreg Zajvágó András bácsi sógorának a keresztlányához, a szép Nellikéhez és tisztelettel megkérdem tőle, hogy a nagybátyám mikor küld nekem száz pengőt.

Mert ezt csakis a Nellike tudhatja a legbiztosabban... (b. p.)